

DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA Nr. 14

DARBAM UZ KĀPNĒM

1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

Par instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vainīgās personas atbilstoši Latvijas Republikas spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplināras, materiālas, administratīvas vai kriminālatbildības.

1.1. Izmantot pārvietojamās kāpnes darbu veikšanai atļauts personām:

- 1.1.1. kuras ir instruētas darba aizsardzībā, elektrodrošībā, ugunsdrošībā un ir iepazīstinātas ar šo instrukciju;
- 1.1.2. kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
- 1.1.3. kuras ir apmācītas pirmās palīdzības sniegšanā.

1.2. Iespējamie bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- 1.2.1. nepietiekams darba vietas apgaismojums;
- 1.2.2. nelīdzena, slidenā, nestabila kāpņu atbalsta virsma;
- 1.2.3. darbs augstumā;
- 1.2.4. traumatisms;
- 1.2.5. darbs ar aprīkojumu;
- 1.2.6. darbs pie iekšējiem/ārējiem satiksmes ceļiem, to tiešā tuvumā;
- 1.2.7. kāpņu bojājumi, salūšana, krišana, slīdēšana.

1.3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- 1.3.1. piemēroti apavi;
- 1.3.2. atstarojošā veste;
- 1.3.3. aizsargnožogojumi, palīglīdzekļi pret slīdēšanu.

1.4. Ugunsdrošības prasības:

- 1.4.1. **aizliegts** rīkoties ar atklātu uguni darba vietā;
- 1.4.2. **aizliegts** glabāt darba vietās viegli uzliesmojošus un viegli gaistošus materiālus (slaukāmās lupatas, benzīnu, lakas u.tml.). Tie jāuzglabā speciāli tam paredzētās vietās;
- 1.4.3. nodrošināt brīvu piekļuvi ugunsdzēsības līdzekļiem;
- 1.4.4. smēķēt tikai speciāli tam paredzētās vietās.

1.5. Ja konstatēti kāpņu bojājumi:

- 1.5.1. bojājumu gadījumos (plaisas, ielūzumi u.c.) neuzsākt (pārtraukt) darbu un paziņot par to darba devējam, kā arī brīdināt citus darbiniekus par radušos situāciju;
- 1.5.2. darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi vai izmantot citas, tehniskā kārtībā esošas, kāpnes.

1.6. Darba higiēnas prasības:

- 1.6.1. ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;
- 1.6.2. mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot;
- 1.6.3. lietot roku aizsargziedes, ja tas nepieciešams.

2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS DARBU UZSĀKOT

- 2.1. Uzvilkt un sakārtot darba apģērbu (specapģērbu), ja nepieciešams – individuālos aizsardzības līdzekļus. **Nelietot** bojātus vai nepārbaudītus individuālās aizsardzības līdzekļus.
- 2.2. Apskatīt un sakārtot darba (kāpņu uzstādīšanas) vietu, novākt visu lieko. Pārbaudīt kāpņu tehnisko stāvokli.
- 2.3. Pirms darba sākšanas nodrošināt kāpņu stabilitāti un pārliecināties, ka tās nevar izslīdēt vai nejauši sabīdīties (sakļauties), vai tikt izkustinātas.
- 2.4. Izmantojot koka kāpnes šķērssiņām (pakāpieniem) jābūt viengabalainiem. Pakāpieniem jābūt iemontētiem un nostiprinātiem, tie nedrīkst būt pienagloti uz šķērssiņām.
- 2.5. **Aizliegts** uzsākt darbu un strādāt ar bojātām, nenokomplektētām, nepārbaudītām kāpnēm vai arī, ja tās nevar droši uzstādīt.
- 2.6. **Neuzsākt** darbu, ja ir slikta pašsajūta, reibonis vai arī ir bojāti darba rīki, individuālie aizsardzības līdzekļi un ziņot par to darba devējam.
- 2.7. **Aizliegts** atrasties darbā alkohola vai narkotisko vielu ietekmē.

3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

- 3.1. Darba laikā esiet uzmanīgs, nenovērsiet uzmanību uz blakus lietām un netraucējiet citus darbiniekus. Dariet tikai to darbu, kurš ir uzdots un ietilpst Jūsu pienākumos.
- 3.2. **Aizliegts** strādāt bez atbilstošiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem katram veicamajam darbam, kur tas nepieciešams.
- 3.3. Neizmantojot pieslienamās koka kāpnes, kuru garums pārsniedz 5 metrus.
- 3.4. **Aizliegts** izmantot saliekamās kāpnes, ja tām nav ierīce (kāsis, ķēde u.tml.), kura nepieļauj kāpņu izplešanos, bet, ja to garums pārsniedz **3 m**, ja nav papildus sistēma (ietaise), kura nodrošina kāpnes pret patvaļīgu sakļaušanos.
- 3.5. Pieslienamajām un/vai saliekamajām kāpnēm uzstādīt atbilstošas uzlikas kāpņu galiem, lai novērstu to sakļaušanos vai slīdēšanu ņemot vērā uzstādīšanas vietas segumu:
 - 3.5.1. spīci metāla uzgaļi – uzstādot uz zemes, grunts u.tml.;
 - 3.5.2. gumijas vai cita neslīdoša materiāla uzlikas – uzstādot uz gludām virsmām (flīzes, parkets, betons u.tml.).
- 3.6. Pieslienamo kāpņu augšējos galos uzstādīt speciālus āķus (satvērējus) vai citādi tos droši nostiprināt, ja to gali jāatbalsta pret caurulēm un citām vietām, kad iespējama to noslīdēšana, nokrišanu vāja iedarbības vai nejaušu grūdienu rezultātā.
- 3.7. Uz pieslienamajām kāpnēm **aizliegts** strādāt stāvot uz pakāpieniem, kuri atrodas tuvāk par **1 m** no kāpņu augšas.
- 3.8. Koka kāpnes atļauts savienot tikai ar metāla uzstavām, uzlikām ar skrūvēm u.tml. Savienotās kāpnes atļauts izmantot tikai pēc to pārbaudes. **Aizliegts** savienot vairāk par divām pieslienamajām koka kāpnēm.
- 3.9. **Aizliegts** kāpnes uzstādīt uz kastēm, mucām un citiem priekšmetiem, ja to garums ir nepietiekams veicamajam darbam.
- 3.10. **Aizliegts** uzstādīt pieslienamās kāpnes vairāk kā 75° leņķī attiecībā pret horizontāli bez papildus nostiprinājuma kāpņu augšējā daļā.

- 3.11. Aizliegts** strādāt stāvot uz saliekamo kāpņu diviem augšējiem pakāpieniem, ja nav atbalstu, margu.
- 3.12. Aizliegts** pārvietot kāpnis, ja uz tām atrodas nodarbinātais.
- 3.13.** Uz kāpnēm **aizliegts** strādāt (atrsties) vairāk kā vienam cilvēkam.
- 3.14. Aizliegts** pa pieslienamajām kāpnēm pacelt un nolaist kravu, kā arī atstāt uz tām instrumentus un citus priekšmetus.
- 3.15.** Atrodoties uz pieslienamajām vai saliekamajām kāpnēm **aizliegts**:
 - 3.15.1.** strādāt pie/vai uz kustošiem mehānismiem, iedarbinātām mašīnām, transportieriem u.tml.
 - 3.15.2.** veikt vadu spriegošanu (pievilkšanu), kā arī smagu detaļu pieturēšanu augstumā. Šādu darbus veikt no sastatnēm (pastatnēm) vai saliekamajām kāpnēm ar augšējo laukumiņu, kurš aprīkots ar margām.
- 3.16.** Strādājot vietās, kur ir transporta vai cilvēku kustība, kāpņu uzstādīšanas vietu iezogot vai apsargāt.
- 3.17.** Izņēmuma gadījumos, kad kāpnis nevar droši nostiprināt (uzstādīt) uz gludas (flīžu u.c.) grīdas, tās pie pamatnes jāpietur citam strādniekam. Citos gadījumos kāpnis ar rokām pieturēt aizliegts.
- 3.18. Aizliegts** uzstādīt un strādāt uz pārvietojamām kāpnēm māju kāpņu telpās (uz pakāpieniem).
- 3.19. Aizliegts** lietot kāpnis uz sastatnēm un atsevišķi kā sastatnes vai tiltiņu, tās droši nenostiprinot vai neveicot atbilstošus aizsardzības pasākumus, izņemot sastatņu konstrukcijā ietilpstošās kāpnis.
- 3.20.** Izmantojot kāpnis, vienmēr ievērot trīs saskares punktus (viena roka un divas pēdas vai divas rokas un viena pēda).

Kāpņu drošības noteikumi

Novietot ¼ attiecībā

Neizmantojot kāpņu
augšējo pakāpienu

Kāpšanas laikā,
nenesiet instrumentus
rokā

Neļaut garāmgājējiem
iet zem kāpnēm.
Norobežot darbības
zonu

Uzturēt 3
kontaktpunktus

Neizmantojot bojātas
kāpnes.
Pirms lietošanas
pārbaudīt

Nostiprināt kāpņu
pamatni

Nenovietot uz
nestabilas, nelīdzenas
virsmas!

Lietot atbilstošus
apavus

Neizmantojot kāpnes
durvju tuvumā!
Ja nepieciešams,
aizslēgt durvis.
Būt uzmanīgiem,

Nostiprināt kāpņu
augšdaļu

Neatliekties no
kāpnēm!
Palikt centrā starp
pakāpieniem.

bloķējot izejas ceļus.

4. RĪCĪBA ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

- 4.1.** Ja darbā noticis nelaiemes gadījums ar pašu, kolēģi vai citu cilvēku nekavējoties:
- 4.1.1.** novērtēt situāciju un ievērojot personīgo drošību veikt pasākumus, lai pārtraukt (novērstu turpmāku) apdraudējuma iedarbību (*elektrotraumu gadījumā cietušo vispirms atbrīvot no strāvas iedarbības atslēdzot strāvu vai pielietojot strāvu nevadošus materiālu; izņest cietušo no apdraudējuma zonas u.tml.*) un sniegt cietušajam pirmo palīdzību vai pašpalīdzību;
 - 4.1.2.** nogādāt cietušo (griezties) medicīnas iestādē un paziņot par notikušo darba devējam. Ja nepieciešams, izsaukt ātro medicīnisko palīdzību (tālr. **113** vai **112**) un citus specializētos dienestus;
 - 4.1.3.** pārtraukt darbu un notikuma vietu atstāt neskartu, ja tas nerada papildus bīstamību. Ja nepieciešams, norobežot bīstamo zonu vai veikt citus pasākumus, lai nepieļautu cilvēku iekļūšanu bīstamajā zonā.
- 4.2.** Ugunsgrēka gadījumā izsaukt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (tālr. **112**), paziņot darba devējam un sākt ugunsgrēka likvidēšanu savas kompetences ietvaros ar pieejamajiem ugunsdzēsības līdzekļiem.
- 4.3.** Nekavējoties pārtraukt darbu, ziņot darba devējam un brīdināt pārējos strādājošos par bīstamiem (riska) faktoriem, kuri atklāti, konstatēti darba laikā un var apdraudēt darbinieku un citu cilvēku dzīvību un veselību.

5. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

- 5.1.** Sakārtot darba vietu – kāpnēs, instrumentus, palīgierīces un materiālus nolikt tiem paredzētās vietās.
- 5.2.** Notīrīt, sakārtot un nolikt paredzētajā vietā darba apģērbus un individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 5.3.** Ziņot darba devējam par visiem atklātajiem trūkumiem, nepilnībām darba laikā.